

Zarządzenie
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 16 maja 2022 r.
zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Łąki Bobolickie”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916) zarządza się, co następuje.

§ 1. W zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Łąki Bobolickie” wprowadza się następujące zmiany:

- 1) załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego zarządzenia;
- 2) załącznik nr 2 otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszego zarządzenia;

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie
Aleksandra Stodulna

**Załącznik nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 16 maja 2022 r.**

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i ich skutków
1.	Brak ekstensywnego użytkowania kośnego łąk wilgotnych oraz świeżych. Ekspansja niepożądanych gatunków roślin (m.in. wiązówki błotnej <i>Filipendula ulmaria</i> , pokrzywy zwyczajnej <i>Urtica dioica</i> , trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i> , ostrożeńca polnego <i>Cirsium arvense</i> , ostrożeńca warzywnego <i>Cirsium oleraceum</i> , śmiałka darniowego <i>Deschampsia cespitosa</i> , mozgi trzcinowatej <i>Phalaris arundinacea</i> , turzycy prosowej <i>Carex paniculata</i> , turzycy darniowej <i>Carex cespitosa</i>) prowadząca do zubożenia składu gatunkowego zbiorowisk oraz ustępowania cennych gatunków, w tym pełnika europejskiego <i>Trollius europaeus</i> oraz storczyków z rodzaju <i>Dactylorhiza</i> (zagrożenie istniejące).	Coroczne koszenie, ograniczające rozwój ekspansywnych bylin i powstrzymujące wkraczanie krzewów i drzew.
2.	Sukcesja drzew i krzewów (głównie olszy czarnej oraz wierzb) na obszarze łąk w rezerwacie (zagrożenie istniejące i potencjalne).	Mechaniczne usuwanie pojawiającego się nalotu drzew i krzewów.
3.	Penetracja rezerwatu związana z niszczeniem okazów gatunków chronionych: podkolana zielonawego <i>Platanthera chlorantha</i> , pełnika europejskiego <i>Trollius europaeus</i> oraz storczyków z rodzaju <i>Dactylorhiza</i> w okresie ich kwitnienia (zagrożenie istniejące i potencjalne).	Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) oznakowania rezerwatu oraz wzmożona kontrola służb oraz zarządców terenu w zakresie przestrzegania zakazów obowiązujących w obiekcie.
4.	Zakłócenie naturalnego reżimu i warunków wodnych w dolinie rzeki Chocieli będące skutkiem dawnych regulacji i konserwacji koryta prowadzące do zmniejszenia się populacji pełnika europejskiego <i>Trollius europaeus</i> oraz spadku bioróżnorodności (zagrożenie istniejące).	Rozpoznanie warunków wodnych oraz ich wpływu na cenne zbiorowiska roślinne oraz populacje wybranych gatunków roślin wraz z zaleceniami adekwatnych działań ochrony czynnej.
5.	Brak aktualnej wiedzy dot. występowania i rozmieszczenia zbiorowisk oraz gatunków roślin w rezerwacie wraz z oceną stanu ich zachowania oraz zaplanowania adekwatnych działań ochronnych (zagrożenie istniejące).	Wykonanie ekspertyzy przyrodniczej we wskazanym zakresie (obejmującej m.in. zbadanie stanu populacji pełnika europejskiego w rezerwacie oraz przy jego granicach).
6.	Spiętrzenia bobrowe - podtapianie łąk skutkujące sukcesją w kierunku szuwarów. (zagrożenie potencjalne).	Rozpoznanie warunków wodnych oraz ich wpływu na cenne zbiorowiska roślinne oraz populacje wybranych gatunków roślin wraz z zaleceniami adekwatnych działań ochrony czynnej. Ew. bieżąca likwidacja przetamowań bobrowych zagrażających przedmiotom ochrony.

7.	Zmiany klimatu - susze prowadzące do obniżania się poziomów wód gruntowych oraz powierzchniowych. (zagrożenie istniejące i potencjalne).	Rozpoznanie warunków wodnych oraz ich wpływu na cenne zbiorowiska roślinne oraz populacje wybranych gatunków roślin wraz z zaleceniami adekwatnych działań ochrony czynnej.
8.	Odwadnianie torfowisk soligenicznych oraz prace prowadzące do pogłębiania koryta cieków skutkujące dalszym osuszaniem obszaru oraz nasileniem procesów eutrofizacji (zagrożenie potencjalne).	Wspieranie inicjatyw i projektów służących renaturyzacji cieków oraz odtwarzaniu optymalnych warunków wodnych w zlewni Chocieli.

**Załącznik nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 16 maja 2022 r.**

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów oraz gatunków roślin z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1.	Renaturalizacja i utrzymanie właściwego stanu siedliska przyrodniczego łąk wilgotnych oraz świeżych.	Coroczne koszenie łąk w terminie od 01.07 do 30.09 (termin rozpoczęcia koszenia należy dopasować elastycznie do fazy rozwoju pełnika – optymalnie po pęknięciu mieszków i wysypaniu nasion). Wysokość koszenia od 20 do 30 cm. Usunięcie pokosu z obszaru rezerwatu najpóźniej do 2 tyg. od wykonania zabiegu. Zaleca się koszenie płatów łąk pełnikowych z dominacją trzciny dwukrotnie w ciągu roku, pierwszy pokos w okresie od 1 lipca do 15 lipca, drugi od 15 września do 30 września. W zależności od potrzeb zaleca się dodatkowy pokos płatów z dominacją trzciny w okresie zimowym.	Obszar całego rezerwatu na podstawie sporządzonej dokumentacji siedliskowej (w ramach PROW).
2.	W przypadku pojawieniu się samosiewów drzew i krzewów – usuwanie z powierzchni łąk	Usuwanie samosiewów z powierzchni łąk. Samosiewy wyciąć lub wyrwać ręcznie, biomasę usuwać poza rezerwat.	Obszar całego rezerwatu na podstawie sporządzonej dokumentacji siedliskowej (w ramach PROW).
3.	Poznanie rozmieszczenia stanowisk pełnika europejskiego oraz storczyków na terenie rezerwatu.	Przeprowadzenie eksperckiej lustracji terenowej w okresie od 15.05.2022 do 15.07.2022 mającej na celu weryfikację stanowisk pełnika europejskiego <i>Trollius europaeus</i> oraz storczyków, głównie z rodzajów: <i>Platanthera</i> , <i>Dactylorhiza</i> . Sporządzenie dokumentacji fitosocjologicznej, fotograficznej oraz warstw wektorowych po przeprowadzonej lustracji.	Obszar całego rezerwatu.
4.	Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) oznakowania rezerwatu, tj. czterech kompletów tablic regulaminowych i urzędowych raz jego ewentualna wymiana. Działanie realizowane na bieżąco – w stosunku do potrzeb. Wzmoczone kontrole obszaru rezerwatu w okresie V-VII.		Punktowo przy granicach rezerwatu.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 22 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916) dla rezerwatu przyrody, do czasu ustanowienia planu ochrony, sprawujący nadzór sporządza projekt zadań ochronnych. Zgodnie z art. 22 ust. 4 ww. ustawy 4. zadania ochronne, o których mowa w ust. 1, mogą być ustanawiane na rok lub równocześnie na kolejne lata, nie dłużej jednak niż na 5 lat.

Dla rezerwatu przyrody „Łąki Bobolickie” Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie ustanowił na okres 5 lat zadania ochronne zarządzeniem z dnia 24 maja 2018 r. Rezerwat „Łąki Bobolickie” nie posiada aktualnej dokumentacji do planu ochrony.

Niniejsza zmiana zarządzenia w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Łąki Bobolickie” jest uwarunkowana aktualizacją danych na temat wybranych ekosystemów rezerwatu oraz potrzebą weryfikacji dotąd proponowanych metod ochrony, których skuteczność w świetle aktualnej wiedzy może być wątpliwa. Zmianę zarządzenia poparto analizą informacji i wniosków zawartych w opiniach eksperckich dotyczących obszaru rezerwatu (Wróbel M. 2020, Furdyna A. 2020, Waloch P. 2020 – notatka z lustracji terenowej RDOŚ w Szczecinie, liczne lustracje terenowe pracowników RDOŚ w latach 2017 - 2021).

Dotychczasowe zarządzenie w sprawie zadań ochronnych zawiera błędną informację sugerującą, iż głównym typem łąk w rezerwacie są zbiorowiska zaliczane do związku *Arrhenatherion* (w klasyfikacji siedlisk przyrodniczych reprezentujące łąki świeże 6510). W rzeczywistości w rezerwacie dominują zbiorowiska związane z siedliskami hydrogenicznymi, torfowiskowymi (zaliczane lub nawiązujące do związków: *Calthion*, *Filipendulion*, *Magnocaricion* oraz rzadziej *Molinion*) w różnych stadiach dynamicznych i degeneracyjnych. Fitocenozy zaliczane lub nawiązujące do związku *Arrhenatherion* mają w rezerwacie marginalne znaczenie, występują w postaci niewielkich, silnie rozproszonych płatów, głównie w obrębie mineralnych krawędzi doliny Chocieli. Szacuje się, że ich łączna powierzchnia nie przekracza 2 % (przy około 90% pokrycia powierzchni przez łąki torfowiskowe) całkowitej powierzchni rezerwatu. Analogiczna sytuacja dotyczy stanowisk pełnika europejskiego *Trollius europaeus*, który w rezerwacie związany jest z wilgotnymi i bagiennymi łąkami, zbiorowiskami ziołoroślowymi oraz szuwarami, często w zasięgu podziemnych wód naporowych, a nie w obrębie łąk świeżych ze związku *Arrhenatherion* (które natomiast mogą być siedliskiem wybranych gatunków storczyków, np. z rodzaju podkolan *Platanthera*).

Rezerwat nie posiada obecnie dokumentacji z aktualnym rozmieszczeniem cennych gatunków i fitocenoz, informacji na temat czynników kształtujących procesy przyrodnicze, dynamiki roślinności etc. W związku z powyższym tut. Organ podjął decyzję o konieczności weryfikacji dotychczas zaplanowanych działań ochrony czynnej. Ponadto realizacja działania polegającego na „*rekultywacji wierzchniej warstwy gleby i runa poprzez mechaniczne zmielenie wysokich kęp turzycy prosowej, zmulczowanie runi i rozsypanie materiału nasiennego na łąkach magazynowanego przez 25 lat w kępach turzyc oraz niskie przyziemne koszenie suchej roślinności z naruszeniem wierzchniej warstwy gleby. Zabieg wykonać jednorazowo na całej powierzchni po 2021 r. lub w latach 2019-2022 na wybranych fragmentach siedliska (nie mniejszych niż 20 ha), w miesiącach późnej jesieni (optymalnie w listopadzie), tak by na wiosnę udostępniony został dostęp światła do gleby i runi*” bez radykalnej i trwałej poprawy warunków wilgotnościowych podłoża, zamiast przywrócenia właściwego składu gatunkowego typowego dla łąk w rezerwacie oraz poprawy stanu populacji chronionych gatunków, może prowadzić do trwałego uszkodzenia struktury wierzchniej warstwy i tak już przesuszonej gleby. W konsekwencji na odsłonięte powierzchnie mogą wkroczyć gatunki ruderalne i nitrofilne. Zabieg ten może także w konsekwencji uniemożliwiać realizację wybranego pakietu w ramach działania „rolno-środowiskowo-klimatycznego” dedykowanego np. wilgotnym łąkom, dla którego obowiązuje m.in. zakaz mechanicznego niszczenia struktury gleby.

W niniejszym zarządzeniu dokonano weryfikacji działań ochrony czynnej w taki a sposób aby umożliwić zachowanie najcenniejszych walorów oraz realizację wybranych pakietów ramach działania „rolno-środowiskowo-klimatycznego”. Zrezygnowano także z „*wykonania ekspertyzy hydrologicznej (opartej na minimum 3-letnich badaniach) dotyczącej ustalenia wpływu istniejącego na tym obszarze systemu melioracji wodnych w powiązaniu z rzeką Chociel (także w odniesieniu do planowanych działań renaturalizacyjnych)*” w kontekście zaplanowanych na lata 2022-2023 badań do dokumentacji planu ochrony w rezerwacie.

Konsekwencją powyższych zmian w zarządzeniu była także konieczność aktualizacji zagrożeń istniejących i potencjalnych.

Niniejszym zarządzeniem dokonuje się zatem stosownych zmian w zarządzeniu ustanawiającym zadania ochronne dla przedmiotowego rezerwatu przyrody.